

KESKI-SUOMEN LIITTO

Malli yrityksen luontovaikutusten alkukartoitukseen

Vastuullisuusraportointi: Yritykset ja biodiversiteetti

Enni Huotari

16.3.2026

Tausta ja tarkoitus

- Apuväline yrityksen luontovaikutusten tunnistamiseen
- Malli keskittyy yrityksen toiminnan merkittävimpiin osa-alueisiin
- Vahva riskinäkökulma: millaisia riskejä muutokset luonnossa aiheuttavat yritysten toiminnalle
- Mallin teemoja ja apukysymyksiä on yhdenmukaistettu VSME-raportointistandardin kanssa
- Luontovaikutuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä toiminnan aiheuttamaa muutosta luontoon (negatiivinen tai positiivinen). Esim. Elinympäristön muutosta, muutosta lajien ja lajin edustajien määrään, päästöjä ja saasteita.

Miksi omista luontovaikutuksista kannattaa olla perillä?

Riskien vähentäminen

- Vaikutusten tunnistaminen auttaa yrityksiä tunnistamaan ja vähentämään liiketoimintaan liittyviä riskejä tehokkaasti.

Ympäristövastuullisuus

- Yritykset voivat vahvistaa suhteita sidosryhmiin ja kuluttajiin osoittamalla sitoutumisensa ympäristövastuullisuuteen.

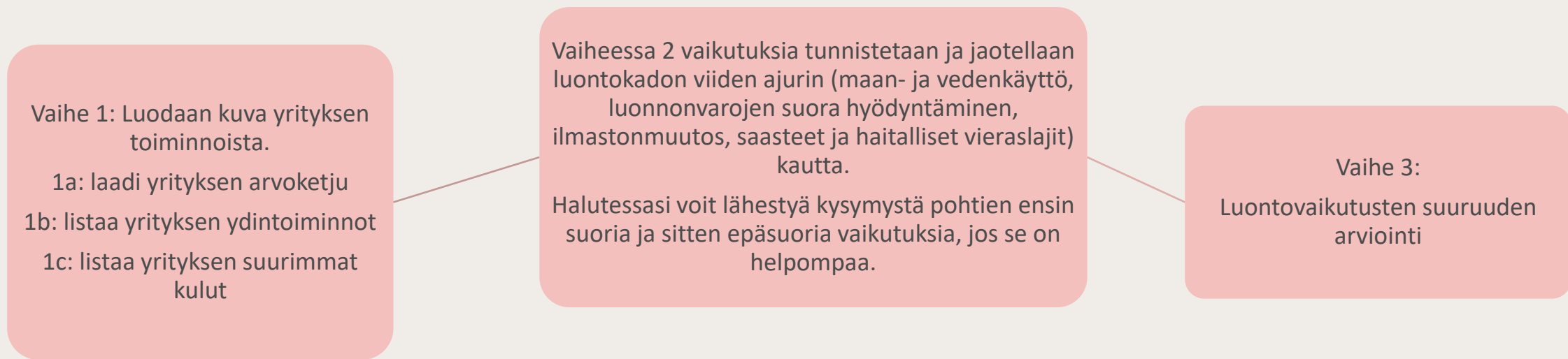
Innovatiiviset ratkaisut

- Vaikutusten tunnistaminen kannustaa yrityksiä kehittämään uusia ja innovatiivisia ratkaisuja markkinoille.

Kokonaiskuva mallista

- Työkalun tarkoituksena on auttaa yrityksen luontovaikutusten tunnistamisessa: luontovaikutuksia aiheuttavien toimintojen ja arvoketjun vaiheiden tunnistaminen sekä luontovaikutusten suuruusluokan arvioinnissa. Tällä työskentelypohjalla on tarkoitus edetä vaiheittain. Malli rakentuu kolmesta vaiheesta:
- **vaiheesta 1**, jossa luodaan iso kuva yrityksen toiminnoista,
- **vaiheesta 2**, jossa pohditaan ja listataan edellisessä kohdassa tunnistettujen toimintojen vaikutuksia luontoon apukysymyksien avulla ja
- **vaiheesta 3**, jossa arvioidaan vaikutuksen suuruutta.
- Lisäksi mallissa on omalla välilehdellään oppaita ja työkaluja luontovaikutusten tunnistamisen avuksi.

Prosessissa hyödynnetään tukikysymyksiä ja olemassa olevia lähteitä, kuten arviointimenetelmiä, tietolähteitä riskeistä ja listoja toimialojen tunnistetuista luontovaikutuksista.

Vaihe 1a: Arvoketju

- Millainen yrityksen arvoketju on?
- Onko kaikki arvoketjun vaiheet tiedossa?
- Mitä raaka-aineita yritys toiminnassaan tarvitsee?
- Mistä raaka-aineita hankitaan?

Vaihe 1b: yrityksen ydintoiminnot

- Mitkä ovat yrityksen ydintoiminnot?
 - Liittyykö ydintoimintoihin maan- tai vedenkäyttöä?
 - Syntyycö ydintoiminnoista saasteita?
 - Lisäävätkö ydintoiminnot ilmastonmuutosta?
 - Hyödynnetäänkö ydintoiminnoissa luonnonvaroja suoraan?

Vaihe 1c: yrityksen suurimmat kulut

- Mistä yrityksen kulut muodostuvat? Mitkä ovat suurimmat yksittäiset kulut?
- Pohdittavaksi:
 - Kuluihin liittyvä maan- tai vedenkäyttö?
 - Kuluihin liittyvät saasteet?
 - Muodostuuko kuluja toimista, jotka lisäävät ilmastonmuutosta?
 - Syntykö kuluja luonnonvarojen käytöstä?

Vaihe 2: Luontokadon ajurit

- Mikä rooli ajureilla on yrityksen toiminnassa? Voiko roolia vähentää? Voiko toimintamalleja muuttaa?
- Maan- ja vedenkäyttö ja käytön muutokset eli maa- ja merialan hyödyntäminen
- Luonnonvarojen käyttö eli elollisten ja elottomien luonnonvarojen hyödyntäminen
- Ilmastonmuutos eli kasvihuonekaasupäästöt ja hiilinielujen heikkeneminen
- Saastuminen eli ympäristöön päässeet saasteet, kuten jätteet, kemikaalit tai melu- ja valosaaste
- Haitalliset vieraslajit eli ihmistoiminnan seurauksena luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle levinnyt eliölaji, joka uudessa elinympäristössään uhkaa alkuperäisluontoa ja ekosysteemipalveluita

Suorat luontovaikutukset

- Tarvitseeko yritysten toimet maata?
- Käyttääkö yritys suoraan luonnonvaroja?
- Aiheuttaako yrityksen toiminta päästöjä ilmaan, veteen tai maalle?
- Kuinka suuret yritykset ilmastopäästöt ovat?

Kuvitteellinen esimerkki: yritys, joka valmistaa kangasreppuja

KESKI-SUOMEN LIITTO

Vaihe 1: Luodaan kuva yrityksen toiminnoista.

1a) Laaditaan yrityksen arvoketju. Tuloksena listattu mm. materiaalit, niiden tuotantomaat ja reppuihin tarvittavat osat (vetoketjut, nepparit, napit), tuotantoon tarvittavat koneet ja laitteet, karstaus, kehräys langaksi ja kankaan valmistus, myyntipakkaukset, kuljetus.

1b) listataan yrityksen ydintoiminnot: Ydintoimintona on reppujen valmistus Suomessa Kivijärvellä.

1c) listataan yrityksen suurimmat kulut: toimitilojen vuokra, palkat, materiaalit.

Kuvitteellinen esimerkki: yritys, joka valmistaa kangasreppuja

KESKI-SUOMEN LIITTO

Vaihe 2: listataan toiminnan luontovaikutuksia luontokadon viiden ajurin mukaan

Koska luontovaikutusten tunnistamista tehdään ensimmäisen kerran, valitaan kaksi pääteemaa, joista lähdetään liikkeelle: reppujen päämateriaali **puuvilla** ja **toimitilat**.

Maan- ja vedenkäyttö:

- Puuvillan tuotanto kuluttaa maapinta-alaa ja kastelu paljon vettä

Suora luonnonvarojen käyttö:

- Puuvilla

Ilmastonmuutos:

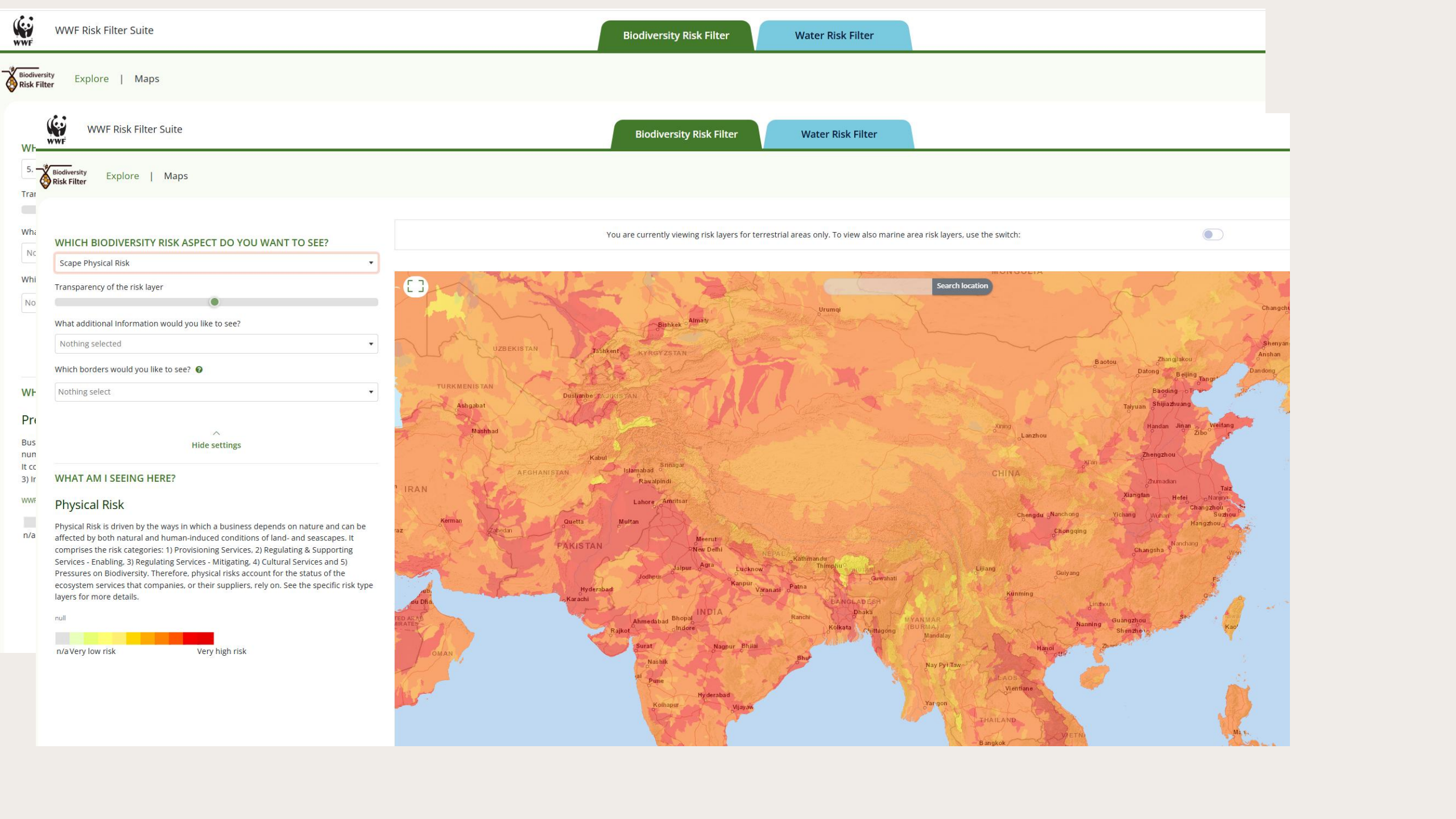
- Korkeammat lämpötilat voivat aiheuttaa kuivuutta -> riski puuvillan kasvulle
- Toimitiloissa käytettävästä sähköstä ja lämmöstä aiheutuvat ilmastopäästöt vahvistavat ilmastonmuutosta
- Puuvillaviljelmien alta raivattava metsä pienentää hiilinielua

Saastuminen:

- Puuvillan kasvatuksessa käytettävät kemikaalit (viljelytavasta riippuen)
- Puuvillan valmistusprosessissa kankaaksi käytetään kemikaaleja ja värejä. Näistä syntyy saasteita mm. vesiin.

Haitalliset vieraslajit:

- Puuvillan kuljetuksen yhteydessä pellolta tehtaallesi voi siirtyä vieraslajeja, tai kankaan kuljetuksessa Kivijärvelle.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Kiitos!

Enni Huotari

+358 40 675 9945

enni.huotari@keskisuomi.fi

